

**“ANOTACIONS PARLAMENTÀRIES; TÈCNICS, FUNCIONARIS,
POLÍTIQS”. TEXT DE LA CONFERÈNCIA DEL DR. RAMON TRIAS
FARGAS A L’IEC, AMB MOTIU DEL II PLE ANUAL DE LA SECCIÓ
D’ECONOMIA**

No es tracta de presentar una sistematització d’uns problemes, d’altra banda molt treballats. Voldria, simplement, parlar-vos uns minuts d’unes consideracions que em suggereix la meua experiència personal en el Parlament espanyol de la monarquia actual.

D’entrada, queda clar que els que dirigeixen el país des de l’Estat en representació directa o indirecta del poble es poden agrupar en les tres grans categories que giren al voltant de la política i dels polítics, de la burocràcia i dels funcionaris, i de la tècnica i dels tècnics. Fins podria semblar que existeix una definició precisa de les diferents funcions i de les persones que les duen a terme. També sembla detectar-se una jerarquització professional.

Com si les decisions últimes les hagués de prendre el polític amb l’assessoria *staff* del tècnic, bé sigui el jurista o l’economista o qualsevol altre. El funcionari, o si voleu l’administrador, seria l’home encarregat de dur a terme i d’executar les decisions preses a nivell polític també amb l’assistència horitzontal, però no executiva, del món de la tècnica. El tècnic jugaria a nivell de decisió i també en el d’execució, però sempre a segon terme, mai no decidiria, ni mai duria a terme, però sempre informaria i aclariria sobre mitjans i conseqüències.

La veritat és que les coses no són tan senzilles, a la pràctica. No fa gaire, la premsa espanyola donava la notícia que el president Adolfo Suárez prenía classes d’economia per posar-se al dia en les filigranes de tan complexa ciència. Tampoc no fa massa temps que un periodista preguntava al canceller Helmut Schmidt com anaven els seus coneixements de teoria econòmica. El canceller li va contestar que no anava malament de teoria econòmica quan era professor, feia uns anys, de l’assignatura en una de les primeres universitats alemanyes, però ara estava tan atrafegat portant endavant el seu país, que gairebé no es recordava de res. Això sol fa paleses concepcions molt diferents en relació amb el tema que avui ens ocupa.

L'Espanya autoritària no donava entrada als vertaders polítics, i l'única manera de discrepar de l'autoritat, així fos tota la cautela del cas, era manifestar-se en el terreny científic i tècnic. I això ho sabem tots els qui, a través d'una ciència prou abstrusa perquè la censura no hi entrés, podíem publicar certes conclusions heterodoxes. D'altra banda, si la ciència i la tècnica aconsellaven una determinada política econòmica o una precisa configuració fiscal, àdhuc els capítostos de la dictadura havien de retre respecte a les dites orientacions, encara que fos de llavis enfora. D'aquesta manera, tècnics i tecnòcrates van adquirir una força desmesurada, que unes vegades suavitzava la dictadura, però d'altres l'enfortia i intentava fer-la respectable, cobrint-la amb el mantell de l'argumentació més o menys científica. Jo crec que el govern de la reforma, per raons òbvies, està molt influït pel clima prevalent a l'època anterior i no ha comprès encara que els polítics tenen una missió diferent dels tècnics. I em temo que els tècnics una mica veterans tampoc no comprenen que, amb l'arribada de la llibertat política, la seva preponderància ha de desaparèixer. Si bé la ciència i la tècnica poden orientar les consignes de diferents cursos d'actuació, sembla que és el polític el qui ha de prendre la decisió final. Jo diria que el polític ha de saber valorar els homes que admet a la seva assessoria i que ha de ser capaç d'entendre els temes principals de la seva argumentació i, finalment, el seu propi nas polític l'ha de portar a escollir entre possibles formes d'acció. Per això el senyor Schmidt diu que ja no se'n recorda, de la teoria econòmica, car, evidentment, té altra feina i més important, almenys a curt terme, que la dedicar-se a la teoria econòmica. I em sembla que de moment la situació econòmica a Alemanya és bastant menys dolenta que la nostra. I encara que és cert allò que es diu que Alemanya funciona bé sempre, afirmació que es basa en el fet que el país europeu de sistema planificat més eficaç és l'Alemanya de l'Est i que l'exemple de millor funcionament d'economia de mercat o mixta és la República Federal Alemanya, estic segur que el fet que els polítics alemanys facin política i no teoria i els governants governin amb decisió i sense massa dubtes intel·lectuals no és estrany als èxits d'aquell país.

Encara que m'he compromès a fer avui només unes breus consideracions informals, val la pena que procedim amb cert ordre, i començaré per recordar el que hem d'entendre que són aquestes tres classes de persones que des del Parlament es veuen actuar des de la fila zero.

Jo no sé si és portat per les meves inclinacions de liberal del segle XX —que tanmateix és diferent d'un liberal del segle XIX— que veig que tota aquesta qüestió gira molt al voltant de la burocràcia, que no està necessàriament composta ni de tècnics ni de polítics.

Jo admeto que en el present Parlament a Madrid els magnífics debats apassionants i apassionats no són gaire freqüents. Però quan es presenten no és al voltant de les grans qüestions nacionals, com podria ésser la recuperació de Gibraltar, el terrorisme o la política econòmica del govern. El més probable és que la Cambra s'acalori quan parla dels emoluments dels aparelladors adscrits al Ministeri d'Obres Públiques, o a la situació professional dels tècnics d'Hisenda, o en general dels sous o condicions de jubilació dels funcionaris. I això és així perquè, tant a la dreta com a l'esquerra, els parlamentaris tendeixen a ésser, o haver estat, funcionaris públics.

Pero sobretot perquè la societat moderna està cada dia més basada en la burocràcia de l'Estat. Flanquejada i assistida d'una banda pels tècnics, i col·laboradora per l'altra dels polítics, la burocràcia els necessita tots, però els dos grups li fan nosa. O, si voleu, el funcionari fa nosa a uns i altres, tot i essent necessari a l'Estat modern.

Ortega deia fa molt de temps: *“Una nación no se hace en un verso, o en un párrafo que se le ocurre a un orador... es la labor de todos los días y de todos los instantes. Y esto, ¿dónde está preparado? Ni los partidos, ni las universidades crean competentes...”*

Les definicions ens poden ajudar a comprendre què són aquestes classes de persones, però ja serà molt més difícil de comprendre les relacions entre ells.

Els polítics sembla que són els qui es dediquen a la política. O sigui, persones expertes en l'art de governar o de dirigir la cosa pública. Se'ls suposa una bona dosi de prudència i sagacitat en el millor dels casos i un bon xic massa de maquiavelisme i d'astúcia, en el pitjor. Diríem que amb molta sort arriben a homes d'Estat i que, en tot cas, es pensen que estan per damunt dels buròcrates i dels tècnics o intel·lectuals en les jerarquies humanes al servei de l'Estat.

Sobre allò que hem d'entendre per burocràcia o cos de funcionaris, s'han escrit rius de tinta. Bo i dolent. Dels servidors de Frederic Guillen II s'ha dit que “la burocràcia, dura, altiva i puntillosa, però diligent, honrada i eficaç, millorava el regne sencer”.

Ja des de la Revolució francesa, el diccionari de l'Acadèmia d'aquell país definia la burocràcia com el poder i la influència dels caps i funcionaris dels *bureaux* governamentals.

Max Weber caracteritzava la burocràcia pel fet que constituïa una organització racional, fonamentada en normes legals, feta d'un equip de gent assalariada, basada en l'especialització de la funció, i en l'autoritat del càrrec. Si bé Max Weber veia la burocràcia amb respecte, no es pot dir el mateix de molts corrents de pensament, que la consideren un perill per a la llibertat i el govern representatiu, des de l'època de John Stuart Mill, a mitjan segle passat, fins a Milovan Djilas, no fa gaire temps. En les democràcies accedeixen als seus càrrecs per la via dels vots els polítics, i per qualsevol via menys la dels vots, els funcionaris. Els primers estan sotmesos a les variacions de l'opinió pública, els segons, no. Es pot fer política apartat temporalment del poder. No es pot fer de funcionari lluny de l'Estat ni per un moment.

Amb el que hem dit em penso que queda clar que els buròcrates o administradors i els polítics tenen punts de contacte, però no són el mateix. I tampoc no són el mateix que els tècnics. Ni els polítics, ni els funcionaris.

D'aquests, dels tècnics, s'ha de dir que són un grup que posseeix una competència tècnica exclusiva i que actuen segons unes normes de conducta que defineixen les diferents professions. Cada una d'aquestes comença (segons Mayer), a base de gent que, volent millorar el món, es dediquen a identificar nous problemes i a buscar-los solució. Es tracta de cercar nous motius d'estudi. Aviat la segona etapa estableix el procés de professionalització: es busquen recursos, s'organitzen les activitats, es munten programes d'ensenyament i apareixen els

especialistes. A l'última fase, la gent, més que a resoldre problemes, pensa en termes de consolidar la carrera, de millorar els sous, tot plegat amb clares tendències monopolistes. Aquest procés té conseqüències que es veuran després.

Jo diria que els tres grups, al mateix temps que no poden viure separats els uns dels altres, tendeixen a rebutjar-se recíprocament, per un cantó, i per l'altre, a adquirir les pitjors característiques dels altres grups, perden a poc a poc els millors i propis trets que els eren originàriament propis.

D'una banda, els partits polítics no se senten inclinats a planificar seriosament —i no sóc el primer a dir-ho— quan estan a l'oposició, perquè la planificació vol dir comprometre's de cara al futur. Sovint no volen conèixer els fets perquè poden contradir eslògans electorals. A més, els partits a l'oposició no tenen accés fàcil a la informació, i la creació d'un Ministeri de l'oposició que els la subministrés és, avui per avui, demanar massa. Així mateix, quan un partit arriba al govern, la planificació torna a molestar perquè lliga i, sobretot, perquè es tracta de preparar les properes eleccions. I com que aquesta planificació que fa nosa la fan els tècnics, no és d'estranyar que polítics i tècnics no lliguin massa.

Els tècnics, al seu torn, tendeixen, segons molts han destacat, a convertir-se en investigadors funcionaris, cordials, pacífics, disposats a seguir en l'atmosfera acadèmica de la joventut, protegits de la lluita professional per la mediocritat del seu destí (Jacques Delacour). Molts es posen permanentment al servei de l'Estat i es tornen exigents en l'aspecte formal i reglamentari —ja n'hem parlat abans, d'això—, però queden indiferents en allò que té a veure amb els resultats. Perden autoritat i perden iniciativa a mesura que es burocratitzen.

A Espanya, tenim el cas conspicu de Flores de Lemus. Catedràtic d'Economia des de 1905, si no recordo malament, i funcionari del Ministeri d'Hisenda des de molt jove, cridat per Fernández Villaverde i García Alix, és un cas molt representatiu. Va triomfar com a tècnic i com a funcionari —i no va ésser ministre perquè no volia entrar en la política—. Els seus informes i projectes de tota mena al ministeri han restat famosos per la seva qualitat científica i la seva eficàcia pràctica, però àdhuc en aquest cas d'excepció, ell mateix deia que els encàrrecs burocràtics del govern l'apartaven de la investigació i de la ciència.

El llibret clàssic de Jöhrs sobre el paper de l'economista com a conseller en l'esfera pública té 25 anys i sembla vell sense remei. Ja aleshores el professor Robinson es preguntava en el pròleg si l'Economista havia de sortir-se del seu paper tradicional de jutjar els mitjans per entrar a opinar sobre objectius. Si, en suma, havia de posar-se a fer política. Ens veia, als economistes, associats amb els polítics i els funcionaris en la necessitat de prendre decisions. En aquest cas, que i qui diferència un polític d'un funcionari o d'un tècnic? O hem d'entendre la seva col·laboració com interdisciplinària?

Un distingit company nostre deia fa poc, en un diari barceloní, que els mals econòmics tenen un origen polític i es preguntava, si això era així, quins assessoraments podien donar els economistes al govern. Tot allò dels fins reservats als polítics i dels mitjans propis d'anàlisi professional reservats als economistes, queda lluny. Al darrera de tot fenomen econòmic hi ha la política d'un grup de pressió. Davant d'això, el paper de l'economista es va esborrant. L'economista

—dic jo— es burocratitza i abandona el seu paper, o també es redueix, ell mateix, al paper d'un espectador qualificat —deia ell— de les conseqüències dels actes dels polítics. En tot cas, el tècnic queda molt a segon terme.

Per tant, crec que els tres nivells d'acció: polítics, administradors i tècnics no solament no sempre col·laboren, sinó que sovint entren en conflicte.

La tecnocràcia pujava de to en època franquista, ja ho he dit, perquè la política autoritària volia obtenir el suport de la seva autoritat, però també l'oposició veia en el prestigi de la ciència i de la tècnica l'única manera d'influir la voluntat col·lectiva del sistema autoritari.

Un cop assolida la llibertat formal, no hi ha motiu perquè els tècnics no abandonin el centre de l'escenari per deixar el lloc als polítics democràtics que, com a representants del poble, han d'assumir les seves responsabilitats, sense més ajuda dels tècnics que un clar i asèptic assessorament. Això era el clàssic en règim de llibertat.

Doncs bé, les coses avui no són ben bé així. Si admetem que els polítics prenen les decisions, hem d'admetre també que ho fan d'acord amb les regles del joc polític. És a dir, que volen influir les eleccions i que, un cop aquestes celebrades, l'acció dels polítics requereix una sèrie de negociacions i de combinacions per a obtenir les majories que permeten prendre decisions. I donat que les eleccions i aquestes decisions negociades s'han de prendre sovint, es desenvolupen unes normes de joc ben definides a les quals queden supeditats els tècnics. Però quan la decisió ha estat presa ens trobem, a més, que els qui l'han d'executar són uns homes diferents, que es mouen per motivacions molt distintes i obeeixen normes que no tenen res a veure amb les altres.

A l'Europa democràtica es poden distingir dos models. (Michel Crozier). El model francès i, sobretot, el model italià, que es caracteritzen per una total falta de consens, ja que prevalen posicions extremistes que sovint són, àdhuc, extraparlamentàries. En aquesta situació, el control social l'imposa un aparell estatal llunyà i impersonal que la població ignora. Per neutralització de la classe política, el poder queda en mans de la burocràcia. No és una via que ens pugui interessar. Però alguna vegada hem vist algun parlamentari espanyol abandonar el seu escó per anar a presidir manifestacions i aldarulls al carrer.

L'alternativa és la fórmula adoptada als països escandinaus, on una limitació de les discrepàncies permet de prendre decisions als polítics amb l'ajuda dels funcionaris, i no al revés. No ens enganyem, la democràcia formal solament sobreviurà si els interessos econòmics i socials dels diferents grups no estan massa separats. Per això la llibertat individual, que a partir d'un cert punt és incompatible amb la igualtat, ha d'atacar les diferències excessives si vol sobreviure.

Entre nosaltres, el consens ha permès al primer Parlament de la Monarquia arribar a una Constitució sense trencadissa. Jo crec que això ha estat bo als primers temps de la reforma, perquè tots teníem la impressió d'estar asseguts damunt d'una olla a pressió que no sabíem com podia esclatar. Però ara el nostre consens parlamentari és un consens superficial, purament formal, que no obliga, ni compromet les forces socio-econòmiques reals del país. La Constitució permet, diuen els polítics, qualsevol classe de govern, sigui d'esquerra o de dreta. Això

no és necessàriament el que convé. Amb les lleis orgàniques que han de desenvolupar la Constitució es veurà que les discrepàncies són fondes. Ja veieu què està passant amb la llei de centres docents, d'autonomia universitària, de finançament de les autonomies, etc... Les diferències s'han escombrat sota les catifes, i quan les aixecarem sorgiran per a fer difícil la presa de decisions dels polítics. I aleshores tornarà l'hora dels funcionaris, en detriment de la democràcia.

En principi, els polítics es refugien en el Parlament. Però, fins i tot allà, els tècnics i els funcionaris els són necessaris. El nostre Parlament no disposa d'equips capaços de donar la informació precisa. Quant a la llei, disposen d'un cos de lletrats molt competents que també, però, s'equivoquen. Una vegada, una esmena meva a la llei de Pressupostos que millorava les ajudes a les famílies de subnormals, que pujava tres mil milions de pessetes i que va ser aprovada per tots els grups polítics, no va passar perquè el lletrat es va oblidar d'incloure-la en el dictamen de la Comissió.

Però, a part dels lletrats, els polítics del Parlament no tenen més ajuda tècnica, i quan es tracta de lleis complexes, com la dels Pressupostos, no se'n sortien si no assistissin al Parlament una sèrie de funcionaris del Ministeri d'Hisenda, que són els qui saben per on van les coses. Ni els tècnics-teòrics coneixen aquests entrellats.

Jo he de dir que molt sovint la sensació que tenim els parlamentaris es d'autèntica impotència. Ens manca informació i ens manca assessoria. Tenim, els Grups Parlamentaris, unes subvencions que ens podrien ajudar, però que sovint van a pagar despeses electorals o de partit, i si és cert, com hem dit, que els polítics tendeixen a refugiar-se en el Parlament, és clar que el seu paper baixa en relació amb els funcionaris, de la mateixa manera que el legislatiu perd a poc a poc davant de l'executiu. A vegades sembla com si el treball del Parlament fos quasi impossible a l'hora de generar legislació, i força fútil a l'hora que la legislació s'apliqui en la seva lletra i en el seu esperit per l'executiu, que fa una mica el que vol per via del reglament, de la interpretació o de la simple i lliure, per possibilista, execució de les lleis.

Per exemple: Amb motiu de l'últim projecte de llei de Pressupostos, vam aconseguir que s'aprovés al Parlament una esmena en el sentit que l'Estat espanyol, amb càrrec als seus pressupostos generals i per motius constitucionals, sufragués les despeses que produïsin serveis o funcions de nova creació que, com a tals, no podien ser objecte de traspàs. Concretament, es parlava de les despeses del Parlament de Catalunya. A l'hora que el Ministeri interpretés l'acord de la Comissió parlamentària de Pressupostos, fa unes poques setmanes —i mentre no canviï de criteri—, va resultar que pensava pagar *"los gastos del Parlamento Catalán, como taquígrafos, letrados, ujieres y similares, pero no el sueldo de los señores diputados al Parlamento Catalán"*. Per què? No se sap. Simple decisió de l'executiu. Sembla que el text de la nostra esmena feia referència a les despeses *del* nostre Parlament, i els diputats no són *del* nostre Parlament, sinó que són *el* propi Parlament. El barroquisme forense a què són tan inclinats els castellans apareix una vegada més per a justificar el meu desànim parlamentari a què em referia fa uns moments.

Aquest procés de burocratització és progressiu. Quan el polític surt del Parlament i entra a l'Administració, les coses s'accentuen. Un ministre és el fil d'unió entre la política i l'administració. O sigui, entre els polítics i els funcionaris. La política i l'Administració són molt difícils de separar a nivell dels alts càrrecs. Si tenim en comte que la tradició espanyola es molt piramidal i jerarquitzada —Suárez, Tarradellas—, àdhuc els ministres tendeixen a ser buròcrates, més que polítics. Només els Presidents fan política. En realitat, el govern i no al revés. D'altra banda, els Presidents tenen al seu voltant un equip de secretaris que el veuen amb més freqüència i tenen més oportunitat d'influir que molts ministres.

Ja hem vist també una sèrie de motius pels quals els tècnics perden força, i que la poca que els queda es posa a favor de la burocràcia, perquè els polítics ni la saben ni la volen aprofitar.

La burocràcia, o l'administració, o el cos de funcionaris, com vulgueu dir-ho, empesa per la necessitat d'executar les coses, va agafant una força preponderant. L'acció emborratxa, s'ha dit. Els polítics no poden executar res sense ells, i els tècnics pretenen assimilar-se a ells en la seva recerca de la seguretat. I això fa que el cos de funcionaris de l'Estat creixi en nombre i en poder molt més de pressa que la població. Els grans *cuerpos* de l'Estat, com els advocats de l'Estat o els productes de les grans escoles, com els enginyers de camins, constitueixen una corona d'aquesta massa funcionarial que, si bé produeix conflictes interns a vegades, genera també el prestigi necessari per a ascendir la burocràcia a la categoria d'*élite*.

Com sabeu, i potser torno ara una vegada més als meus prejudicis liberals, el Sector Públic durant el segle passat creixia menys de pressa que el Producte Nacional. En el segle XX s'inverteix la tendència i la despesa pública creix més de pressa que el Producte Nacional i es concentra ràpidament en l'Administració Central. Increment i Centralització.

“En bona part —diu James Buchanan— perquè els polítics —que ja hem vist que ben aviat es burocratitzen— han de donar coses als ciutadans, altrament no els votarien. Però els polítics augmenten els pressupostos perquè això facilita augmentar-se el sou. D'aquesta manera, això augmenta el Sector Públic i, per tant, la burocràcia. Arriba un punt en què els buròcrates són tants que influeixen les eleccions.” Jo no seria tan cru. Però és un fet que a Espanya els funcionaris de tota mena són prop d'un milió i mig i, com és lògic, sempre tendeixen a votar els partits que proposen augmentar el Sector Públic. Els funcionaris agafen pes per una dinàmica autopropulsada difícil de frenar.

Ara no em vull desviar, però el perill d'això és que la democràcia requereix governants responsables davant del públic, i el funcionari no ho és. L'administració responsable no és possible si predomina massa el funcionariat. Sobretot si per la retirada dels tècnics perd, a més, qualitat de pensament. Pensem que Marx també era un gran crític de la burocràcia, tan necessària d'altra banda.

No cal dir que quan un intel·lectual es fica en política ho fa amb una certa convicció de superioritat. Llegiu les memòries i altres textos de don Manuel Azaña, que era un autèntic intel·lectual, per adonar-se que la major part dels seus com-

panys de la política no li mereixien pas una excessiva admiració. Però si anem a veure la mesura dels seus èxits polítics, hem d'admetre que no va ésser gaire més destacada que la d'altres polítics de l'època, que des del punt de mira cultural i intel·lectual no li arribaren ni a la sola de la sabata. De manera que quan un intel·lectual accedeix a la política professional, la primera cosa que ha d'aprendre és una gran lliçó d'humilitat. Molts no ho poden resistir i abandonen. És el cas d'Unamuno i d'Ortega i tants altres, al nostre país i al estranger. Altres continuen a tomballons fins que s'obliden força de les seves virtuts i dels seus vicis d'intel·lectuals, carregats amb els quals mai no arribaran al triomf suprem. L'intel·lectual imagina, l'intel·lectual dubta, l'intel·lectual no es sotmet, l'intel·lectual es dispersa. L'intel·lectual no pot triomfar com a polític.

Un conegut diputat català al Parlament de Madrid, catedràtic per més senyes, va etzibar en ple hemicicle a un Ministre econòmic, que el seu discurs li hauria merescut un suspens a la seva càtedra. I l'altre li va replicar que ell s'examinava a les urnes i no a la Universitat i que per això ell era Ministre i manava, mentre que el seu interlocutor era diputat ras i corregia exàmens.

Les memòries de Kissinger donen una explicació de primera mà, que confirma el que acabo de dir. Explica una anècdota que revela una mena de relació entre el polític i el tècnic. Un dia, un senyor que era adjunt del president Eisenhower per a la Seguretat Nacional va reunir un grup de savis i professionals i els va dir: "Vostès no m'han d'explicar com he de maniobrar a Washington. Això és cosa meva. Vostès m'han de dir el que és encertat. Si em convencen, ho portaré al president. Si a aquest no puc convèncer, dimidiré..." Ja és una primera aproximació a moltes coses. Però no cal dir que aquest il·lús de bona fe, el 1955 va haver de plegar, vençut per un polític de forta personalitat ascendit a Secretari d'Estat. Diu Kissinger també que Rockefeller era, entre tots els homes que ha conegut, el qui mantenia una fe més absoluta, més entenedidora, en la força de les idees. Feia esforços enormes per descobrir quina era la cosa que objectivament s'havia de fer. Invertia una quantitat de temps increïble en la redacció dels seus discursos. Les seves grans campanyes electorals es basaven en la convicció que els vots es guanyen presentant programes substantius millors. Crec sincerament que hauria estat un gran President dels Estats Units, conclou Kissinger. I tanmateix, Nixon, a qui els professors de Harvard menyspreaven intel·lectualment d'una manera general, el va vèncer dues vegades en la cursa per la designació presidencial.

En la política americana, diu Kissinger —i per què no l'espanyola? dic jo—, el poder gravita cada dia més cap als qui es consumeixen en un desig sobrehumà per aconseguir-lo. El qui no es dedica monomaniàticament a aquesta ambició, el qui menysprea o tem el poder suprem, el que el veu amb l'ull crític del tècnic o de l'intel·lectual, la victòria final no l'assolirà mai, per moltes i excepcionals que siguin les seves altres qualitats. Un home mogut per aquesta ambició encesa i unívoca, que domini les essències complexes del procés electoral i de les votacions de grup, vencerà indefectiblement qualsevol candidat que persegueixi el seu objectiu millorant la qualitat i el contingut del seu programa. Desencisador, però malauradament molt real.

Des del Parlament es veu l'ascens del funcionariat com inevitable. Es veu també

la decadència per burocratització del tècnic al servei de l'administració i la gradual abdicació del polític. No crec que això sigui bo per a la democràcia.

Els altres grups que estem criticant es necessiten, però sovint es fan nosa. L'eficàcia de l'acció exigeix la permanència en el càrrec, que és el que justifica l'existència dels funcionaris. La possibilitat de canviar d'opció és l'essència de la democràcia i, per tant, la permanència del polític en el poder ha d'ésser transitòria. El tècnic necessita permanència en la seva tasca per a perfeccionar-se i distància del poder per a mantenir-se'n independent. Són posicions que semblen complementàries però que poden ésser conflictives.

Alhora, el tècnic dificulta les promeses i complica el pensament al polític. El tècnic també sol entorpir l'execució al funcionari. Precisament, al seu torn, perquè els funcionaris són els qui d'una manera més permanent estan a prop del poder, tendeixen a suplantar polítics i tècnics.

La iniciativa legislativa és tan complexa que se la va quedant l'executiu per la força de les coses. I per això mateix els Ministres acaben de buròcrates i alguns buròcrates fan de Ministres. I dels tècnics, sovint no sap ningú què fer-ne.

Quant a la forma, voldria dir de passada que la lluita política és molt dura perquè tothom hi té accés. Per llançar-se a matar en política no cal ser doctor, ni llicenciat, ni milionari. Tothom hi pot participar, i això és molt bonic, però molt perillós. No hi ha regles, tot és permès.

Aquestes anotacions parlamentàries, precisament perquè no tenen un planteig cartesià, tal com, per manca de temps, ja vaig advertir als organitzadors que no tindrien, s'estan allargant massa.

Però, abans de separar-nos, tres consells pràctics.

Als economistes que vulguin entrar a l'administració pública, que sàpiguen que els seus consells solament seran escoltats pels polítics si ajuden a guanyar vots, i pels funcionaris gairebé mai. I als intel·lectuals en general, que volen fer política, que per arribar al capdamunt de tot, sense oblidar les seves condicions d'intel·lectuals, ho tenen molt malament. I als demòcrates de tots colors: molt de compte amb els funcionaris com a grup. Amb la burocràcia com a estament.

És clar que queden els polítics dels ideals, i els tècnics de la ciència, i els homes d'Estat, però tots aquests els buscarem un altre dia.

I acabo. No sense agrair-los, però, del fons del cor el gran honor que m'han fet volent-me escoltar aquesta nit.

Ramon Trias Fargas